

Mark- och miljödomstolen
Avdelning 4
Nacka Tingsrätt
131 26 Nacka Strand

E.ON Elnät Sverige AB
NACKA TINGSRÄTT
Avdelning 4

205 09 Malmö
www.eon.se
INKOM: 2017-06-14
MÅLN: M 2814-17
AKTBIL: 3

Tel 0700757425
Linus.edstrom@eon.se

Konc 6955

Sundsvall, 2017-06-14

Mål nr M 2814-17; Utvecklat överklagande

E.ON Elnät Sverige AB ("E.ON Elnät") har av Energimarknadsinspektionen ("Ei") erhållit ett beslut om nätkoncession för linje för en 130 kV luftledning från Hästkullen Norra till Jenåsen via Hästkullen Södra i Sundsvalls-, Timrå, och Härnösands kommuner, Västernorrlands län.

E.ON Elnät har överklagat ett antal villkor i beslutet och E.ON Elnät utvecklar härmed grunderna för sitt överklagande och framför yrkanden.

Villkor 1.3 och villkor 1.5 är identiska med villkor som även överklagats i koncession för en angränsande ledning, Björnlandhöjden-Hästkullen Södra. Det överklagandet handläggs av mark- och miljödomstolens avdelning 3 med målnummer M 2810-17.

1. Yrkanden

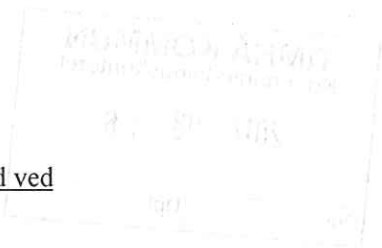
Villkor 1.3 Körning på våtmarker

Ei:s lydelse i villkor 1.3 är: *Körning för byggnation, planerat underhåll, inspektion eller reparation av ledningen får bara ske på våtmarker när marken är tjälad. Om körsador uppstår vid körning för akuta åtgärder på våtmarker ska dessa återställas.*

E.ON Elnät yrkar på att villkoret upphävs.

Bankgiro: 5967-4770

Org.Nr: 556070-6060
Säte: Malmö

Villkor 1.4 Lämnande av död ved

Ei:s lydelse i villkor 1.4 är.

Träd och lågor som avverkas inom Normarksåsen ska läggas in i nyckelbiotopen som död ved. I anslutning till nyckelbiotopen ska högstubbar sparas.

E.ON Elnät yrkar i första hand på att villkoret upphävs.

I andra hand yrkar E.ON Elnät på en omformulering enligt följande:

Inom skogsgatan genom naturvårdsobjekt Normarksåsen (ca 300 meter lång sträcka) ska befintlig grov död ved (>ca 30 cm i diameter), s.k. lågor, i anläggningsskedet flyttas från skogsgatan till angränsande sidoområden förutsatt att sådan överenskommelse om nyttjande av sidoområde kan träffas med markägare och förutsatt att flyttning är möjlig med tanke på grad av förruttnelse.

Befintlig stående död ved, s.k. torrakor, ska lämnas såvida de inte utgör en risk för ledningen. Om torrakor utgör en risk och behöver avverkas så ska sådant virke lämnas i skogsgatan eller sidoområden.

Lövträd av grövre dimension än ca 20-30 cm i diameter som avverkas i anläggningsskede lämnas som död ved förutsatt att överenskommelse därom kan tecknas med markägare i samråd med Skogsstyrelsen.

I driftskedet lämnas avverkade farliga kantträd utanför skogsgatan i angränsande sidoområden såvida markägare inte motsätter sig detta.

Villkor 1.5 Begränsad tid för anläggningsarbete

Ei:s lydelse i villkor 1.5 är: *Anläggningsarbeten får inte ske under perioden 1 mars till 30 juni.*

E.ON Elnät yrkar i första hand på att villkoret ska upphävas.

E.ON Elnät yrkar i andra hand på att villkoret ska omformuleras till följande lydelse:

Tunga och störande anläggningsarbeten såsom skogsavverkning och eventuell sprängning undviks så långt som möjligt inom 100 meter från Naturvärdesområde Normarksåsen i vardera riktningen längs ledningssträckan under tidsperioden 1 mars till 30 juni.

2. Lagstiftning, bakgrund

Vid prövning av frågor rörande nätkoncession för linje ska bestämmelserna i 2-4 kap. och 5 kap. 3§ miljöbalken tillämpas. (2 kap. 8a § ellagen) En nätkoncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt med de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller för att i övrigt skydda människors hälsa och miljön mot skador och olägenheter och främja en långsiktigt god hushållning med mark och vatten och andra resurser eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt (2 kap. 11 § ellagen)

Vid fastställande av villkor ska de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken tillämpas. Så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för miljön, ska verksamhetsutövaren iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför sådan skada eller olägenhet. Kravet gäller endast i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla det. Särskild hänsyn ska tas till nyttan med skyddsåtgärderna eller försiktighetsmåtten jämfört med kostnaderna av dem (2 kap. 7§ miljöbalken).

3. Motiv till yrkanden

3.1 Villkor 1.3 Körning på våtmarker

Liknande villkor i andra mål som är föremål för prövning

Mark- och miljööverdomstolen avgjorde 2017-06-07 fyra mål som varit föremål för överklagande av liknande villkor.¹ Domstolen konstaterade i domskälen att det inte var miljömässigt motiverat att, utöver vad som följer av det allmänna villkoret och bestämmelserna i miljöbalken, föreskriva ett villkor i koncessionsbeslutet som särskilt reglerar skador i naturmiljön inklusive våtmarker. Förhållandena i nu aktuellt ärende är enligt E.ON Elnäts uppfattning överensstämmande med förhållandena i förkunnade domar varför villkoret även i nu aktuellt ärende bör upphävas. I domskälen i refererade domar konstaterar domstolen att E.ON Elnät genom koncessionsbeslutets allmänna villkor har skyldighet att bedriva verksamhet i huvudsak enligt ansökan och att E.ON Elnät även i övrigt är skyldigt att följa miljöbalkens regler, bl.a. samråda enligt 12 kap. 6 § miljöbalken när så krävs.

Våtmarker på aktuell ledningssträcka

Det bör konstateras att den nu aktuella ledningen inte berör några utpekade våtmarker med höga naturvärden. Myrarna längs ledningssträckningen karaktäriseras av fattigmyrar, ofta mer eller mindre torra. Många av de myrar som kan komma att beröras är så små att ingen stolpsättning behöver göras på myren. Inga av våtmarksinventeringens klassade objekt med naturvärden, klass 1-4 berörs av planerad ledningsdragning. Ledningen kommer dock att förläggas i närheten av flera sumpskogsområden. Inom 100 meter från planerad ledning finns 21 sumpskogsområden som består av fuktskog, myrskog, kärrskog samt övrig fuktskog. Sju områden med sumpskog berörs direkt av ledningssträckningen, dock inte med utpekade eller skyddade naturvärden. Det kan inte uteslutas att det också finns mindre områden med blöta partier som skulle kunna definieras som någon

¹ Mål nr M10364-16, M9393-16, M9395-16, M9397-16

form av våtmark. Någon utredning eller definition av våtmark har inte gjorts inom ramen för koncessionsarbetet. Vidare kan det mycket väl finnas områden som periodvis under året har vatten nära, i eller över markytan.

Det är alltså inte fråga om att det i just detta fall förekommer sådana unika naturvärden, som inte kan skyddas genom någon annan åtgärd än genom att körning på våtmarker endast får ske när det är tjäle, att det är motiverat med ett villkor som medför sådana begränsningar i E.ON Elnäts förutsättningar att säkerställa en säker och rationell drift av elnätet. Tvärtom saknas det idag naturvärden knutna till våtmarker längs den aktuella ledningssträckningen. I dagsläget fyller det överklagade villkoret alltså ingen reell funktion. Sannolikheten för att en våtmark kommer att uppstå längs en ledningssträckning som idag saknar sådana får betraktas som så liten att det framstår som omotiverat att föreskriva ett särskilt villkor för just den naturtypen. Villkoret är således inte anpassat till omständigheterna i det enskilda fallet och bör utgå.

Möjlighet till rationellt underhåll

Villkor 1.3 innebär generellt att E.ON Elnät inte kan genomföra underhåll av ledningen och ledningsgatan på ett rationellt och rimligt sätt. Åtgärder kommer endast att kunna planeras till årets, statistiskt sett, kallaste månader. Detta innebär en orimlig begränsning i möjligheten att underhålla elnätet på ett rationellt sätt. Villkoret innebär dessutom att arbete som har planerats sedan flera år tillbaka och som är en liten del i en mycket stor underhållsplan kan behöva ställas in med bara någon dags varsel.

Villkoret förhindrar eller försenar inte bara planerat underhåll i själva våtmarken, utan får dessutom konsekvenser för det planerade underhållet i anslutande (icke våtmarks)områden. Många arbeten, inte minst åtgärder på själva ledningen såsom byte av stolpar och faslinor, utförs ”i sjok”, det vill säga för en längre sträckning vid ett och samma tillfälle. Villkoret innebär att arbeten på en hel sträckning kan

behöva ställas in med kort varsel, för att de inte får utföras på en liten del av sträckan. E.ON Elnät kan inte bedriva nätverksamhet på sådana osäkra premisser.

När planerat underhåll hindras på det sätt som ovan beskrivits blir underhållet av elnätet istället baserat på akuta ad hoc-åtgärder, en situation som under alla omständigheter måste undvikas. Både naturmiljön och elförsörjningen blir lidande av en sådan ordning. Även akuta åtgärder fördröjs och försvåras om ledningens tillgänglighet och skick inte kunnat bibehållas. Detta är särskilt allvarligt eftersom bruten elförsörjning innebär en mycket svår situation för de som drabbas. I aktuellt fall kan det medföra betydande ekonomiska förluster för vindkraftsägaren. Vinterhalvåret är också den tid då störst vindkraftsproduktion sker.

Sammantaget innebär det överklagade villkoret en begränsning i möjligheten att bedriva nätverksamhet på ett rationellt sätt. Det är därför inte ändamålsenligt.

Jämförelse med villkor för vindkraft eller industri

Att i större detalj reglera hur och när åtgärder får vidtas i våtmarker, på så sätt som skulle kunna föreskrivas i exempelvis villkor för en vindkraftpark eller en industrietablering i närheten av en våtmark, låter sig inte göras i koncessionsbeslut. Detta beror dels på att koncessionsbeslutet även måste möjliggöra för verksamhetsutövaren att uppfylla ellagens krav på säkra, effektiva och tillförlitliga elleveranser och samhällets intresse av att denna skyldighet uppfylls, dels på att drift av ett elnät skiljer sig markant från drift av en ”vanlig” miljöfarlig verksamhet. Koncessionen gäller tills vidare (med möjlighet till omprövning först efter 40 år) och de åtgärder som ska vidtas inom ramen för beslutet ska vidtas på en stor geografisk yta (hela ledningens sträckning) under lång tid och med ofta långa tidsintervaller mellan varje insats – samtidigt som akuta åtgärder kan behöva vidtas utan förvarning, när som helst. Koncessionsinnehavaren vet inte på förhand när eller (i detalj) vilka åtgärder som kommer att behöva vidtas i ett visst område, eller vilka arbetsmetoder och tekniker som då finns tillgängliga.

Koncessionsinnehavaren har ingen kontinuerlig närvaro längs med eller kontroll över marken där ledningen går. Till skillnad från när verksamhet bedrivs på en viss avgränsad plats är det därför omöjligt att följa de lokala klimatförhållandena och andra lokala omständigheter och utifrån det planera åtgärder vecka för vecka eller ens månad för månad eller år för år. Villkoren i en nätkoncession måste därför lämna större utrymme för flexibilitet än vad som annars eventuellt skulle kunna vara motiverat.

3.2 Villkor 1.4 Lämnande av död ved

Aktuellt område Normarksåsen

På ömse sidor av befintlig kraftledning har markägaren SCA pekat ut tre separata nyckelbiotoper samt därtill har länsstyrelsen pekat ut ett större objekt kring Normarksåsen med mycket högt naturvärde, klass 2, vilket genomkorsas av befintlig kraftledning. Den nya kraftledningen planeras att gå längs den västra sidan av befintlig kraftledning genom länsstyrelsens utpekade område.

Nyckelbiotopsområdena berörs i mindre omfattning. Området väster om befintlig ledning bedöms ha högt naturvärde, klass 2, bland annat på grund av förekomst av grov asp, förekomst av säl, gott om lågor samt rödlistade arter såsom ullticka, lunglav och garnlav. Planerad ledning går genom området på en ca 300 meter lång sträcka. Naturvärdesinventeringen från 2015 föreslår att lågor ska flyttas från planerad ledningsgata till intilliggande skogsmark.

Svårtolkad och rättsosäker villkorsformulering

Villkoret i sig och dess formulering ger upphov till frågetecken som gör villkoret tvetydigt och svårt att följa upp. Eftersom ett villkor är straffrättsligt sanktionerat så är det av stor vikt att såväl verksamhetsutövare som myndighet har en gemensam syn på när överträdelse har skett. För det första finns frågetecken kring begreppen som förekommer i villkoret. Begreppet "lågor" avser såvitt E.ON Elnäts kännedom döda liggande träd och dessa kan per definition inte avverkas. Begreppet

”torraka”, som måhända är det Ei avser, betecknar stående döda träd. Vidare kan det ifrågasättas hur nära begreppet ”i anslutning” är beläget. Det måste även klarläggas om villkoret gäller även i anläggningskedet eller enbart i underhållsskedet. Avverkning av skogsgata i anläggningskedet kan ge upphov till ansevärd volym avverkat timmer. Det kan även ifrågasättas lämpligheten i sådana åtgärder sett till tillgängligheten i området. Det är enligt E.ON Elnäts uppfattning oförenligt med gällande skogliga föreskrifter att lämna så mycket avverkad ved som kommer uppstå i det trehundra meter långa avsnittet. Det förtjänar också att påpekas att bristvaran i svenska skogar ur naturvårdshänseende är grov död ved. E.ON Elnät har inte gjort någon skoglig inventering i det här skedet i syfte att fastställa volymen virke inom området men om data från skogsstyrelsens karttjänst Skogliga grunddata nyttjas fås en siffra på mellan 200-250 m³sk/ha för området strax norr om befintlig ledning. (Laserskanning utförd 2012-06-09 och inga avverkningsanmälningar är enligt samma karttjänst gjorda på aktuellt område. Denna siffra skall ej tas för exakt utan syftar till att visa på det orimliga i villkorslydelsen.) Ei har därtill erinrat E.ON Elnät om SKSFS 2011:7 gällande risk för granbarkborreangrepp och anmodat till kontakt med Skogsstyrelsen vid osäkerhet. Enligt SKSFS 2011:7 kap 6 § 18 skall all volym råa granar som överstiger 3 m³sk inom ett hektar forslas bort, alternativt göras otjänlig som yngelmaterial. Förutom de uppenbara nackdelar som finns med att lämna denna mängd ved i skogen vill E.ON Elnät påpeka om att det redan finns rikligt med naturligt död ved i området och med anledning av den redan existerande döda veden ifrågasätter E.ON Elnät den miljömässiga nyttan med att tillföra denna stora mängd.

Högstubbar i skogsgatan

Ei:s villkor kan inte efterkommas såvitt avser kravet att högstubbar ska lämnas i skogsgatan. En skogsgata hålls alltid fri från högväxande vegetation och träd, dvs. den bottenröjs. Lågväxande vegetation lämnas endast om den inte hindrar sikt eller

framkomlighet. Mot denna bakgrund kan sålunda konstateras att konsekvenserna av villkoret – att bottenröjning inte längre kan ske i skogsgatan – kraftigt avviker från vad som är gängse standard för underhållsröjning av kraftledningarnas skogsgator. Villkoret är dessutom uppenbart i strid med lagstiftarens ambitioner om leveranssäkra elnät. Numera ställs stränga krav på nätägarna att elförsörjningen ska vara tillförlitlig (jfr 3 kap. 9 a § ellagen samt Prop. 2005/06:27). Ett viktigt led i detta arbete är att ledningsgatorna för regionnätledningarna trädsäkras.

Underhållsröjningen av en ledningsgata har således en stor betydelse för att göra ledningen både driftsäker genom att farliga träd tas ned samt att göra den tillgänglig för akuta och planerade åtgärder genom att skogsgatan bottenröjs. Högstubbar kan alltså i huvudsak enbart lämnas i ledningsgatans sidoområden.

Avverkning av träd i sidoområden och rådighet över träden

Såvitt gäller avverkning av träd i områdena utanför skogsgatan, dvs. i sidoområdena, konstaterar E.ON Elnät att Ei inte beaktar rådigheten avseende träden. Ei bortser från att E.ON Elnäts rådighet till marken grundas på ledningsrätt. Ledningsrätten medger normalt en rätt att röja skogsgatan helt fri från träd och högre växande buskar och sly samt rätt att fälla träd i sidoområdena om dessa vuxit sig så höga att de vid fall riskerar att nå ledningen. E.ON Elnäts rådighet till de på marken växande träden omfattar således inte andra hänsynstaganden eller åtgärder än sådana som syftar till att hålla ledningsgatan trädsäker. Ei:s skäl för att lämna högstubbar och död ved hänför sig till att gynna den biologiska mångfalden och olika insektstyper. E.ON Elnät kan emellertid inte med stöd av ledningsrätten genomdriva sådana hänsynstaganden gentemot fastighetsägaren. Rådigheten omfattar alltså inte sådana för den biologiska mångfalden gynnande åtgärder. Ett enkelt exempel härpå är att det står fastighetsägaren fritt att närsomhelst fälla en högstubbe som E.ON Elnät lämnat på dennes fastighet. E.ON Elnät kan alltså inte förhindra ett villkorsbrott.

Som en allmän utgångspunkt för all villkorsskrivning gäller att tillståndshavaren

ska ha rättsliga och faktiska förutsättningar att efterkomma det krav som villkoret innebär (MÖD 2009:2).

Som anförts ovan har alltså E.ON Elnät inte någon reell möjlighet att fritt fälla träd eller lämna högstubbar inom sidoområdena utan berörda fastighetsägares godkännande. E.ON Elnät saknar därmed erforderlig rådighet över marken med avseende att vidta andra åtgärder än sådana som syftar till att hålla ledningsgatan trädsäker.

Sammantaget har inte E.ON Elnät de faktiska och rättsliga förutsättningarna att efterkomma Ei:s villkorskrav i denna del. Om ett villkor ska innehålla skrivning om lämnande av högstubbar och död ved måste sådan formulering innehålla flexibilitet om markägare eller Skogsstyrelsen motsätter sig sådana åtgärder.

Metod för fällning av träd

Energimarknadsinspektionen har i sin skälighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken inte heller tagit hänsyn till de säkerhetsmässiga och praktiska aspekter vid val av arbetsmetod som följer av E.ON Elnäts villkorsvis beslutade skyldighet att lämna högstubbar. För att göra naturnytta ska högstubbar enligt E.ON Elnäts uppfattning vara minst 3-4 meter höga vilket inte är möjligt att utföra motormanuellt (dvs. att underhållsarbetare fäller träd med motorsåg). Att kapa träd till höga stubbar förutsätter således användning av stora maskiner och tvingar därmed nätägaren att använda skördare (dvs. skogsmaskin med sågaggregat) fastän dessa kan ha andra nackdelar såsom markpåverkan jämfört med motormanuell fällning av träd. Härtill blir det allt vanligare att istället för att kapa farliga träd i sidoområdena vid marken kapa dessa träds toppar med helikopteraggregat.

Befintlig lagstiftning och andra domar

Underhållsröjning av ledningsgator genom sträckor som berör områden med höga naturvärden är något som föranleder samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken. Härav följer en redan lagstadgad skyldighet för E.ON Elnät att samråda med länsstyrelsen avseende åtgärder som väsentligt kan komma att ändra naturmiljön. Ett sådant samråd möjliggör platsspecifika och avvägda hänsynstaganden tillsammans med den praxis inom skogsbruket för generell miljöhänsyn som E.ON Elnät redan tillämpar.² Länsstyrelsen har vid samrådet möjlighet att förelägga E.ON Elnät om de (ytterligare) skyddsåtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skador på naturmiljön. Enligt E.ON Elnäts förmenande är detta den mest ändamålsenliga processen för att föreskriva erforderliga och anpassade skyddsåtgärder.

Eftersom samrådskravet redan följer av lag och dåvarande Miljööverdomstolen i mål MÖD M 1397-08 har fastslagit att det i tillstånd eller förelägganden inte bör föreskrivas villkor respektive skyddsåtgärder avseende skyldigheter eller situationer som klart regleras av befintlig lagstiftning, anser E.ON Elnät att gällande lagkrav redan säkerställer ett erforderligt miljöskydd och att någon särskild villkorsvis reglering inte är nödvändig.

E.ON Elnät bedömer också att det kan föreligga konflikt med annan lagstiftning vad gäller lämnande av avverkat virke, i synnerhet i anläggningskedet vilket kan generera stor volym timmer. Skogsvårdslagen anger exempelvis begränsningar i hur mycket avverkat virke av tall och gran som får lämnas i skogen. Att lägga stora mängder timmer i angränsande områden med naturvärden kan mycket väl även strida mot miljöbalken då rödlistade växtarter kan skadas på grund av sådana upplag av timmer.

E.ON Elnät vill även uppmärksamma domstolen på dom i mål nr M6697-15, 2016-12-14, i vilken mark- och miljödomstolen upphävt en villkorsformulering angående

² Den generella miljöhänsynen innefattar bl.a. att lämna död ved där så är möjligt samt att lämna högstubbar med jämna mellanrum. Träd som gör störst miljönytta väljs ut. Både trädslag och grovlek spelar in hur stor miljönytta högstubbar medför.

lämnande av högstubbar vid fällning av träd i ledningsgatan. Ärendet gällde koncession för två 130 kV luftledningar mellan Hammarstrand och Bandsjö i Ragunda, Sundsvall och Timrå kommuner.

Sammanfattning av villkor 1.4

Det finns enligt E.ON Elnäts bedömning så många frågetecken kring möjligheten att genomföra de åtgärder som stipuleras i villkoret att det i första hand bör upphävas. Hänsyn till naturvärden inom Normarksåsen säkerställs istället genom de generella åtaganden som E.ON Elnät åtagit sig genom det generella villkoret 1.1.

Skulle likväl domstolen finna skäl att föreskriva villkor föreslås bättre specificering av åtgärderna enligt framfört andrahandsyrkande med tydligare koppling till de åtgärder som föreslås som hänsynsåtgärder i MKBn.

3.3 Villkor 1.5 Begränsad tid för anläggningsarbete

Ekonomiska och praktiska konsekvenser

Ei:s föreskrivna villkor innebär ett förbud för allt anläggningsarbete på ledningssträckan under tiden 1 mars till 30 juni. Eftersom anläggningsarbete inte är definierat innebär det i praktiken ett totalt tillträdesförbud på hela ledningssträckan under fyra månader, en tredjedel av året! Därtill är det inte troligt att en entreprenör fraktar material och manskap till området den 1 juli bara för att kort därefter gå in i semesterperiod. I praktiken innebär stilleståndet längre avbrottstid över sommaren.

En sådan ingripande begränsning medför mycket stora praktiska svårigheter och ekonomiska konsekvenser för att genomföra entreprenaden. Det innebär enligt E.ON Elnäts uppfattning också att det kommer att minska möjligheten att överhuvudtaget få in anbud för entreprenadarbetena. Bedömd tidsåtgång för

arbetena på ledningssträckan Hästkullen norra till Jenåsen är ca 12-14 månader och genomförande kan mycket väl tidsmässigt behöva utföras under delar av den begränsade perioden. Genomförandet av denna ledningssträcka är starkt kopplat till byggnationen av vindkraftsanläggningen. Vindkraftsprojektet som ledningen ska elansluta har en angiven tid i miljötillståndet där turbiner ska vara driftsatta 2021. Redan i nuläget är projektet tidskritiskt och en begränsning enligt Eis villkor medför risk att vindkraftsprojektets anslutning kan försenas. Detta innebär en stor risk att vindkraftverken inte kan driftsättas enligt tidplan vilket i sin tur betyder samhällsekonomiska förluster och att förnybar energi inte kan produceras i den tid som är möjlig.

Även om extra resurser sätts in för att klara entreprenadarbetena på den tid som tillåts medför detta uppenbar risk för onödiga extrakostnader, om det ens är möjligt att uppbåda så mycket maskinella och personella resurser. Kostnadsökningen, som vindkraftsexploatören måste bära, beräknas till mellan 14-17 Mkr. I en pressad tid för vindkraftsbranschen med lågt elpris och elcertifikat får en sådan kostnadsökning stora konsekvenser.

Vilka fåglars häckning ska skyddas genom villkoret?

En så ingripande begränsning som villkoret innebär måste vara mycket tydligt motiverad genom att avbrottet medför stor miljönytta och att särskilt skyddsvärda fåglars populationer skyddas från att påverkas. Såsom Eis motivering till beslutet får förstås så är det fråga om en generell hänsynståtgärd för fågellivet i allmänhet. Den angivna tiden 1 mars till 30 juni är inte knuten till någon viss art som ska skyddas utan Ei menar att det är viktigt att minimera störningar generellt under vår- och försommar generellt.

Ei motiverar villkoret med att det behövs för att minimera risken för påverkan på samtliga fågelarter som förekommer i området.

E.ON Elnät har i samband med koncessionsansökan låtit utföra naturvärdes- och

fågelinventeringar, samråd har skett i flera omgångar med myndigheter och ornitologiska föreningar. Det finns enligt E.ON Elnät inget i vad som framkommit i MKB och utredningar som talar för en generellt hög förekomst av skyddsvärda arter med kända boplatser.

De inventeringar och det samråd som genomförts har gett en god bild av fågellivet i området. Till största delen noterades vanliga och allmänt utbredda arter och fågelfaunan har inte bedömts påverkas i nämnvärd omfattning. Inga rovfågelbon eller hålträd har kunnat noteras. Ingen tjärn har hyst någon smålom. Arealen lämplig häckbiotop bedöms förvisso minskas något i skogsmark men bedöms samtidigt inte påverka fågelpopulationernas framtida reproduktionsmöjligheter då lämpliga häckningsbiotoper finns kvar i betydande mängd även efter att ledningen byggts. Förutom allmänna och vanligt utbredda fågelarter så har följande skyddsvärda fåglar noterats i området för aktuell ledning.

Grönbeña	Ett exemplar har noterats vid befintlig kraftledning vid sjön nära Normarksåsen.	Upptagen i Artskyddsförordningen.	Häckar på myrar och våtmarker framför allt. Bedöms inte påverkas då biotopen i stort sett lämnas orörd.
Tretåig hackspett	Enstaka förekomster har noterats.	Rödlistad, Nära hotad, NT.	Bedöms inte häcka men lämpliga häckningsplatser i närområdet kan finnas.
Orre	Bedöms som vanlig i trakten.	Skyddad art enligt fågeldirektivet	Eventuella spelplatser bedöms påverkas marginellt. Enstaka orrar noterades vid inventering. Troligen häckfågel i kringliggande landskap. Jakt bedrivs.

Tjäder	Noterades inte men bedöms som vanlig i trakten.	Skyddad enligt fågeldirektivet	Jakt bedrivs. Troligen häckfågel i kringliggande landskap.
Bivråk, Kungsörn och Lavskrika		Rödlistearter	Inga tecken på häckningar. Har i tidigare inventeringar noterats i närheten av alternativa ledningsdragningar. Tänkbart att dessa arter kan röra sig i området.
Spillkråka	En individ noterades väster om Myrådalen.	Rödlista NT.	Bedöms som häckfågel i området. Inga boträd kunde dock noteras.
Tornseglare	Noterades på hygge vid Myrådalen.	Rödlista VU	Bedöms som häckfågel.
Kungsfågel		Rödlista VU, sårbar.	Bedöms häcka och finnas i och omkring planerade sträckningen. Lämpliga biotoper finns i stor utsträckning utanför planerad ledning. Populationen bedöms inte påverkas.

Det kan inte uteslutas att enstaka individer av de mer allmänna arterna som identifierades vid inventeringarna och de individer som bedömts som häckfåglar kan störas under en häckningssäsong eller att enstaka fågelbon raseras i samband med skogsavverkning. Men det finns inget som påvisar att dessa arters populationer skulle påverkas. Det finns inte identifierat några särskilt utpekade områden eller passager längs ledningssträckan där det bedöms finnas boplatser eller särskilt hög förekomst av dessa arter. Det enda specifikt utpekade området

med mycket höga generella naturvärden på sträckan är Normarksåsen. Även om värden för fågellivet inte specifikt lyfts fram får det förmodas en högre sannolikhet för häckande skyddsvärd fågel på grund av hög andel äldre gran och asp och stående och liggande död ved.

Intilliggande entreprenader

Skulle villkoret kvarstå kan det uppstå situationer då kraftledningsentreprenadens maskiner står stilla medan det pågår entreprenadverksamhet inom vindkraftsanläggningen med exempelvis sprängning för fundament, vägbyggnation eller transporter. Det fallet kan också uppstå att det pågår full produktion i skogsbruket intill ledningsgatan medan avverkning inte får ske för planerad ledning. E.ON Elnät anser därmed, med stöd i miljökonsekvensbeskrivningen som upprättats i ärendet, att ledningsentreprenaden i området inte är av sådan karaktär att den kräver mer ingripande villkor än intilliggande andra entreprenader.

Sammanfattning villkor 1.5

Mot bakgrund av förekommande arter i aktuellt område och mot bakgrund av de stora negativa konsekvenser en begränsning av entreprenadtiden skulle medföra så saknas motiv att föreskriva detta alltför ingripande villkor varför det bör utgå. Skulle likväl domstolen finna motiv att behöva styra entreprenadarbetenas utförande på ledningssträckan, föreslås en reglering enbart på den delsträcka som åtminstone ur allmän naturvårdessynpunkt pekats ut som värdefull, passagen av Normarksåsen. Det finns i så fall anledning att enligt E.ON Elnäts andrahandsyrkande bättre definiera vilka arbetsmoment som inte tillåts under tidsperioden.

4. Sammanfattning

De av Ei formulerade villkoren, som nu överklagats, är alltför oprecisa och svårtolkade, de är inte motiverade av inventerade och redovisade värden på aktuell

ledningssträcka och miljönyttan vägd mot de negativa ekonomiska och praktiska konsekvenserna, som villkoren medför, får anses vara begränsad.

Sundsvall den 14 juni 2017

E.ON ELNÄT SVERIGE AB, genom

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Linus Edström', is written over the printed name.

Linus Edström
(enligt fullmakt)